

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{13}{2}$ = Februarius' 13-dikán

1830

Pilis-hegy után, 47-dik lap, következik a'
Csákljai-Kő

Vagy a' Kő az alatta nem messze fekvő Csáklja nevezetű faluról; vagy, a' mi hihetőbb, a' falu a' Köről nevezetett-el: mert a' Kő egy-idős a' földel, a' falu későbbben eredett. Ezen Kőszálnak csákó-állása van, főként közletről tekintve; dél-nyúgoti oldalán három csútsa képzetben vitézkötést mutat. Csákó, csákóalja, csáklja, csákljaikő- könnyen következtethetők. Nemes Aranyos-Szék' Csákó falujáról is lehet ily vélemény. A' ki bizonyosobbat tud közölje.

Csákljáról három óra alatt, szoros, kősziklás völgyen, egy patakon fel, a' nagy kövek miatt csak paraszt szekérel lehet a' Kő' aljához jutni. Képzetet gazdagító kis vidék ez. Roppant meredek szirtfalak, egy sebesen zuhanó patak, egy kis malom, két paraszt kunyhó, kevés gyümölcs-fa, ágszaggaató kecskék, egy szép csorgó, sívító vértsek, magasan lebegő keselyűk, huhogó baglyok; az egész — termékeny költői táj. Innen gyalog indúfel az ember a' kőre, melynek észak-keleti erdős derekán, meredek, de járható ösvényen esik a' hágás. A' tető felé már kilép a' vándor a' szép árnyékok alól. Egy óra alatt esendesen menve felérhetni a' tetőre;

hol meglehetősen kiterjedésű lapály terület, kopár füvekkel, özönvíz-hajtotta-asztal forma kövekkel borítva. Az ott járt, ebédeltetett szemlélődők' kövekre karczolt neveik élnek a' sivatag' magassán. Báró Nalácz József, 's Bálintith neveket találtam kitettzöbбекnek. A' kilátás, keveset engedvén magassága a' Pilisnek, innen is amához hasonló. A' tető déli felén egy szép természet' munkája van: Egy kútforma juk esigáson tekeredikle a' fenékre. Mintegy három ölnyi széles szája, kerek. Torkából csigáson tekeredikki egy nyárfa; mely kivülről a' Mahomet' koporsójához hasonló babonás állásban látszik függeni. Köveket hánytunk belé. A' belévetett kő, előbb kőmódjára dörömbölt; később, egy egy kis megszűnés után apró fegyver, 's kis ágyúlovési, utóbb mind gyengébb gyengébb ércpénzpengési hangot adott; 's végre, egy kis fertályóranyi idő múlva, tisztán hallszott nagy zuhanással vízbe csuppant, 's örökre elhalgatott. Dél-nyugoti oldala nagyon romános a' kőnek. Három rendre törpült, alól egybenragadt, feljül elszakadt, torony, vagy inkább pyramis állásu hegyes csuttsai tesz ez. A' köznép hegy' csecseinek nevezi ezeket. A' középsőnek derekában egy barlang van. Ajtó forma bójáján,

jól látható, félig bényílt kőajtaja hozzájárúlhatatlan, magas, mindenfelől me-redekségen függ; 's még is emberi kéz' munkája.

Vezetőnk volt a' kőaljai kunyhó' lakossa: egy önmaga mondása szerint százhusz esztendő, tisztos, ép, egészséges, erős, eleven, piross öreg oláh. Ő csákljától fogva szekerünk mellett gyalog szüntelen beszélve jött velünk a' Kő' aljaig. Ott, mi leszállván a' szekérről, velünk ismét mindjárt felindult a' köre. Mi elfáradtunk, alig szólhattunk; ő mindig szakadatlanul beszélt. Környülményeiről kérdezőn ötet; e' rövid életrajzát (biographia) adá: ő a' kőalatti kunyhóban született, élt az' ideig. Nomadi foglalatosságai voltak inkább. Táplálószerrei: — friss levegő, egyszerű mozgás, szakadatlan indulati csend, tartós külső béke, szép havasi csorgójának vize, gyümölcs, zöldség, tej, málé, puliczka. Húst ritkán ett; hevítő italokat ritkán ivott; csak inkább mikor bement valamely faluba, vagy városba. Imé — az élethosszítás' mesteriségét eleven példában bizonyosobban látók, mint Hufelandban, 's Mátyusban. — Vezetőnk beszélle sokat régi történetekről, Kuruczvilágról, 's az ellenvetéseket helyesen megfejtve, életkora' bé volt bizonyítva.

Vezetőnk mondá: hogy a' kötetőn lévő kútforma juk' fenekén észrevett víz egy nagy magyar mértföldnyitávolságon, a' Gáldi hátáron egy szép forrásban önlík-ki. Bizonyítá egy régi történettel: Két Csákljai gyermekek, a' kő' tetején kecskéket pasztorolva, egyik a' másnak furuglyáját küzdő-játék közt a' jukba vetette. Jó darab idő mulva a' Gáldiak elveszett források után ásva, a' vizet gátló furuglyára akadtak. A' hír később Csákljára harapodván, a' történet meg volt eggyeztetve — a' csákljai

gyermek ama jukba vetett furuglyára esmért. Vezetőnk mondá azt is: hogy ama hozzájárúlhatatlan csúts' kőajtós barlangjában kerestek menedéket a' hajdani villongó időkben hazánkfiai, Nemesseink is a' veszedelmek ellen; herkulesi munkával, kötéllajtorják', 's egyéb eszközök' segedelmével jutván fel oda. Ezeknek nyomai látszanak maig is ott az eggyügyű mesterséggel elegyített zordon Természeten.

A' mennyire ezen Csákljai kő a' Pílistől, annyira alább áll tőle — a'

K e t s k e - K ő .

Ketske-láb, czövekverő - ketske - állásu szirt ez; 's csak ketskének lehet bizodalmas járások rajta; melyek csoportosan is ugrálnak oldalain. Valameilyikből gondolom eredetnek lenni nevezetét. Boros-Bocsárd felett fél mértföldnyire emelkedik - fel a' Kecse - kő. Utja havasi, csak ugyan szekérral is járható az aljig. Dereka dél-keletről erdős. Egy bő vizű, igen jó ízű csorgó omlik-ki oldalából. Az aljtól a' köig könnyebb a' hágás; de a' köven éppen veszedelmes. Az egybenállott kő-ormokon, egyikről másikra, és csak déli oldalán, felfelé szökdösve lehet alig rámászni. Szinte minden szökés halálpróba. Némely kőormon alig félrel egy emberláb. Alól borzasztó mélység. Egy elhibázott-sikamlott lépés egyenesen dönti le az embert a' setét alvilág' vad Khaossába; 's a' hegyes ormokon darabonként enyész-el. E' félelmes hágás a' köven magán kis fél órát, az egész, az aljától kezdve egy órát foglal-el. A' kő' teteje laposs, hosszúkö. Kiterjedése csak akkora, hogy két marhás egy szekér alig fordulhatna meg rajta. Magassága a' csákljai-kőhöz egyenlő lévén, a'

Ikiátás is hasonló; csak hogy borzasztóbb állásban látja az ember magát. Mindenfelől rémitő szirtek, 's a' körül letekinteni — irtoztató valami. Északi oldalán a' kőnek egy néhány fák gyökereikkel a' sziklákba kapaszkodva románoson állanak. A' tető' lapján kopár fű terem. Észak nyugoti felén, a' régi vár' maradványából állott még ott jártankor egy darab. Ennek magassága 4 öl', hossza másfél öl', vastagsága fél ölnyi volt. A' huzomos idő a' követ's a' meszetanynyira egy testté edzette, hogy mi, egy-néhányan vas-szerszámokkal több ideig egy követ ki nem tudánk fessegetni; még a' meszet se fogván a' vas. Ez a' vár is a' régi félelmes évek' munkája; a' babonás köznép szerint pedig, mint Dévai, Aranyi, 's mások, a' gonosz Lelkeké. Nem csuda, ha a' miveletlen elme, meg nem foghatván az ily helyeken emberikéz által lehető építés' módját, véleményével elfitzamodott; mert a' tiszta böltselkedés is elbámúlt itt. — Az ilyek építőjének — robur et aestriplex circa pectus erat; 's megbizonyították, hogy — Nil mortalibus arduum est. Perrupit Acheronta Hercules labor. (Horat. L. 1. Od. 3.).

Ezeket adám által a' Nemzeti Társalkodónak, mint egy kis útazási darabot, társalkodás útján Társalkodóival közölje most — 's ezután a' többit. A' ki többet tud ezekről, pótoljaki.

Könnyebb vala leírni ezeket, mint reájok felmászni. Így, ennyit fáradság nélkül rólok tudhat kiki; 's már ezért is oka van a' Társalkodónak közölni hazájával; 's még azért is, mert ezéji mind a' leírt helyek, mind a' tóll.

Zeykfalvi idösb Zeyk János

A' Nzti. Társalkodó 30-dik lapján írt Törvényt illető négy kérdés' elhatározására — Felelet.

Az első Kérdésre. A' Hármas Törvény' Első Rése, harmadik Szakaszsa, hetedik Tzikkje szerint *) tsak a' Fejedelem nemesíthet; a' H. T. III. R. 30. Sz. 7. 8. Tz. szerint a' nemtelen az idömülésnek jussával nem élhet: tehát az idömülés senkinek nemesi szabadságot nem adhat. Következöleg a' H. T. I. R. 6 Sz. 2. 3. 4. Tzikkjeit tsak abban az értelemben kell venni, hogy a' Leánynegyednek kiadásáról költ Nyugtató levél, a' nemességet eléggé bizonyító levélnek lenni meg van határozva, ha meg nem mutattatnék az, hogy ez, színesen készített, nemességnek megnyerése végett, (a' mely színesség mint familia körében készítettetni szokott levéllel, a' familia haszna' tekintetéből könnyen megtétethetnék). Mihelyt ez a' színesség bebizonyíttatnék, az illetén módon készített levél, a' nemességnek próbájára erőtlennek maradna. — A' Királyi just erőtleníthető száz esztendő idömülés tsak is positiv törvény, mely szerint az azon belől költ Nyugtató levél próbáló erő nélkül is szűkölködik; melyre okot szolgáltatott az, hogy a' leányág száz esztendő alatt el nem halgatott volna a' szerzeményekből részt sürgetni, tudva a' jószágokat nem adományosoknak lenni: azonban megállítván, hogy az ily Nyugtatólevél nemességet próbálhat, ha még is ennek idősége meg nem lenne határozva, a' Le-

* Decretum Tripartitum = Hármas Törvény. Pars=Rész. Titulus=Szakasz. (nem a' mint a' kérdő írja) Paragraphus=Tzikk, nem Tzikkely, ha a' Német zwickből vették is; a' Magyar nem tzikkely dinnyét, hanem tzikk dinnyét szokott enni; entia sine necessitate non sunt multiplicanda.

ánynegyednek kiadásával a' nemesség hamissan próbáltathatnék.

A' második Kérdésre. A' zálogtartó a' birtok hasznát zálogosította; a' zálogosító nem is adott, nem is adhatott nemességet, a' zálogos jószágokra-nézve időmulás sinsen a' H. T. I. R. 80. 81. 82. Sz. szerént: következőleg, időmulással sem jószágot sem nemességet nem nyert a' zálogtartó.— A' H. T. I. R. 25. Sz. nem erről a' tárgyról szól, hanem arról, hogy a' magszakadott Személy által nem bíratott, még az Elei által zálogba adott, a' magszakadást kihirdető ügynek útján el nem foglaltott jószágokat a' királyi Fiskus, vagy az adományos, a' királyi lappangó jus tzmije alatt kereset alá hozhatja.

A' harmadik Kérdésre. A' H. T. I. R. 6. 7. Tzik. szerént egy magános sem, hanem csak a' Fejedelem nemesíthet; a' 10. Sz. szerént minden nemes ember jószágának, a' magszakadás esetében, a' Fejedelemre kell szállani; a' 7. Sz. szerént a' nemes asszonynak nemtelen férjétől született gyermekei csak úgy bírhatnak jószágot és nemesi jussal, ha a' leány-fiúsítást királyi egyezés követte, a' 17. Sz. 4. Tz. szerént a' leánynegyedet jószágban úgy lehet adni örökösön, ha a' véreknek, vagy azoknak, kikre a' jószág néz, sérelmek nintsen; a' III. R. 50. Sz. 7. 8. Tz. szerént a' nemtelen, jószágot nem bírhat.— Ezeket a' törvényeket a' H. T. I. R. 29. 30. Szakasszaival összekötve, és megrázva, az a' következés: hogy a' leánynegyedet pénzül kiadni tartozó apának vagy testvéreknek megegyezéséből nemtelenhez férjhezment leánynak a' negyed, ha, jószágba adatott-ki, a' míg él bírhatja, és ha megholt, nemtelen gyermekeitől a' k. Fiskus elperelheti, de úgy, hogy a' jószágnak piatzos árrát le kell fizetni.— Így egyeztetve vannak az összeütközésben len-

ni látszó törvények; különben tsata van közöttök, és az a' sültelen következés lenne, hogy a' nemtelen magános is nemesíthesse, vagy hogy nemtelen, jószágot bírhasson.

Hogy ezen értelemben kellessék a' kijelent törvényeket felfogni, utat mutat az A. C. III. R. 76. Sz. 12. Tz. 4. pontja, mely szerént a' nemtelenhez férjhez ment Székely leánynak az örökség igaz árrát a' vér, vagy szomszéd leteszi, és a' jószágot kézhezveszi.

A' negyedik Kérdésre. Mint-hogy a' fennebbiek szerént tsupán a' Fejedelem nemesíthet; a' nemtelen, jószágot nem bírhat: tehát a' nemtelen vég-hagyományos a' jószágot meg nem tarthatja; ellenben, mivel' az adományosnak vég-hagyományt tehető jus engedtetett, ha a' vég-hagyomány-levélben bizonyos summa van határozva, úgy annak letétele mellett, ha nintsen, úgy fizetés nélkül, a' k. Fiskus visszahozhatja. Tsak is a' nemes vég-hagyományos lehet a' jószágnak örökös birtokossa. — F.

Mit lehetne elérni a' Társalkodóval?

Minden ember köteles Hazájának szolgálni, egyik, eszével, másik, fegyverével, vagy pénzével, de a' Társalkodó nehéz elindúlhatásából fájdalommal tapasztalhatni, hogy sokan könnyebben szolgálnak pénzekkel egy bétsi szabónak, mint a' Köz tzélok élémozdítása által hazájoknak. Ezek bizonyoson azt meg nem gondolják, hogy Kroje frakjokkal nem hogy a' hazának használnának, desőt a' pénznek a' hazábólvaló kiküldésével, büszke nemesi praerogativájik mellett is, idegennek adóznak, nem láttják által a' Társalkodónak a' hazára-nézve nagy befolyásu következéseit; holott példát vehetnének a' lelkes Magyarországiaktól, a' kik a' közelebbi Diéta alkalmatosságával

a' Nemzeti Cultura elő-mozdítására, a' Magyar-nyelv mívelésére, 's tökéletesítésére, a' Kereskedés elő-segállítására, és a' Magyar Nemzeti Akadémia' felállítására, nagy áldozatokat tettenek.

A' Társalkodó hasznai lennének:

1-ször: Ez, a' Nemzeti pallérozódást elő-mozdítaná, minden a' maga' jó gondolatjait ezen Társalkodó által közölhetné; egyik jó gondolat más többeknek szülő anyja, — a' nyelvet mivelné, mert sok olyan ész, a' mely különben parlásban hever (magában annyi bizodalma nem lévén, hogy valamely nevezetes munka dolgozásához kezdjen) pennáját megpróbálja, 's ha veszi-észre, hogy írása kedvességet nyert, tüzet kapván, nevezetesebb tárgyakról is kezd gondolkozni, gondolatjait másokkal közölni ösztönözödvén, a' Társalkodó által tzeljában böldögül. 'S ezen az utan mások sokan pennát ragadván, a' Magyar írók és olvasók' száma szaporodik. A' Hazára-nézve pedig, még az a' jó következei lehetne, hogy idővel minden tudományok, más Nemzetek' példája szerint, Magyar-nyelven taníttatnának. A' Társalkodónak legközelebbéről hasznát vehetnék a' mezei Gazdák, és a' mesteremberek, ezeknek is maradván rendez foglalatosságaik mellett annyi idejek, hogy egy-keveset olvassanak, ez kitsin részekben jöven-ki, nem ijednének-meg az írás' sok leveleitől; a' sok jó gondolatok' olvasása nevelné esmerettségeket, kedvet nyújtana az olvasáshoz. — Az asszonyok is, a' kiknek született anyai nyelveken kívül, más nyelveket is tanulni, nintsen módjok, az életre szükséges, esmérteiket szaporíthatnák.

2-ször: Az industriát, gazdaságot, elő-mozdítaná, minden gazda a' ki a' gazdaság' könnyebb folytatására valami új eszközt talál, azt a' Társalkodó által köz-

re botsáhtattja. Még jó lenne az Ország' különböző részeiből a' Redactor Urat versenként tudósítani, hol? millyen termés? millyen idő-járás vagyon?

3-szor: A' kérdést elő-mozdítaná, ez által minden a' ki valamit venni akar, tudakozódhatnék, annak holvaló megtalálása eránt, vagy az eladó, a' maga' eladandóját tudtára adhatná másoknak, és ez által a' vevők nem lennének kénytelenek sokszor annyit fáradni oknélkül.

4-szer: Az országban lévő, sok természet productumait, a' hazával megeméretné. Nékünk ha nintsen is arra módunk, hogy mint más nagy nemzetek, tudós társaságok által a' Haza' elrejtett kintseit felíedeztethessük, de azon egyes személlyek által, a' kik a' magok' környékeikben az esfélét megvígálhatják, azoknak esméretére, a' Társalkodóbavaló megírás által, eljuthatnának. — Ezen következéseket látva, a' ki a' Társalkodót elő-mozdítani nem kívánja, hideg, és Hazájának nem méltó Fija. Sz. Régen, jan. 1-sőjén 1830.

Tettetés

Ez a' világ a' legjobb, mert itt minden ember böldog lehet, élhet a' társalkodás' kellemjeivel, tsak-hogy a' tettetésben jártas legyen. Nem értem itt a' képmutatást, mert a' színes szentek a' legmotskosabb karakterü emberek szoktak lenni. Az ilyenek ellen zúgolódik Juvenalis: Qui Curios simulant et Bachanalia vivunt. — Itt, a' társalkodási tettetésről szóllok egy-két szót, mely által senki sints másnak ártalmára, 's melynek, okosan, tzel szeréntvaló gyakorlása — Virtus. Fogjunk 'hát hozzá: —

Egy virágházban valék egykor, itt mindenféle külföldi gyümöltsök, virágok gyönyörködtették szememeit; a' kertész okos

ember volt, 's a' vigyázva-bánást ajánlá, 's helyesen, mert néhány virágokhoz bátran nyúlhattam, de mások oly' kényesek valának, hogy alig érintém-meg 's hervadásra hajlani látszának. Ígylenek az emberek is, gondolám, vigyázva, szemes előre nézéssel kell velek bánni. 'S erre, legkönnyebb mód a' Tettetés; 's ha ennek regulái, rendszabásai szerint intézi életét az okos ember, könnyen minden szívet meghódíthat. Az a' régi magyar példa mondás: "ára fordítsd a' köpönyeget, a' méről a' szél fú", semmit egyebet nem jelent, hanem a' tettetésselvaló okos éleést. Ez egy oly' aranyregula, melynél okosabbat még a' hét görög Bölts-sem gondolhatott, 's méltó élet-maximául felvenni.

Nem mindegy az embernek egyformának lenni. A' helyt álló víz megbüszködik, békanyál, hínár megundokítja; a' frissen tsörgő patak pedig tisztán marad, ezüst-habjai szomjat öltenak, tsörgeése álnot édesít. Úgy kell 'hát mindégen intézni magunk-viseletét, hogy mindennek annyiba'-mennyibe' tetzhessünk.— Azt mondják ugyan némellyek, kik Philosophusoknak tartják magokat, hogy soha sem kell vágnyi a' mások' tettzésére, kitsit kell felfüggeszteni a' mások' vélekedésétől, tsak magunk legyünk megelegedve önn-magunkal, elég ez. Dekérem alázatosan Philosophus Uraimékat, az ily' paradoxumokkal tsak tessék a' Candíd' Eldorádójába sétálni, itt, a' mi' világungban másként van a' dolog. Itt, az emberek oly' szorossan függnek egymástól, mint a' lantzszemek, ha megzördül a' lantz, megérzi a' szemje. A' mások' vélekedése, fundamentoma a' mi' jó vagy bal szerentsénknek. A' rossz hír, szárnyon jár 's trombitája, hangosabb a' Stentor' kürtjénél. Illő azért úgy bánnunk az emberekkel, hogy magunkra kárt, romlást ne vonjunk. Igaz, hogy lehetetlen minden-

nek tétteni, 's azt akarni, együgyűség is, a' minden ember' tettzését vadászó úgy járna mint a' vizen úszó eb, árnyék után kapkodva elvesztené martalékját: de még is a' tettetés által úgy lehet kormányozni életünket, hogy ritkán haragítunk mást magunkra, 's mi kell egyéb, mint békében élni a' világgal?

Egy régi könyvet nyiték-ki egykor unalmomban, a' Tzím-lapon egy rézmetztzés volt, mely két kőszál közt evező hajót képezett e' felírással: "Nec dextrorsum, nec sinistrorsum." Egy ily' hajóban ül a' társaságos ember; a' gyalázat' és irigység' szirtjei közt hajos az evezés, 's ha tettetés nem lesz kompász, a' hajótörés elkerülhetetlen lesz. Dorimonnal senki sem tzivódik 's nem is tzivódott, soha; miért? Ő, okos ember, használni tudja talentumát (hasznát tudja venni talentumának) vígnak, szomorúnak, okosnak, bolondnak, ditsérőnek, gyalázónak tudja tettetni magát, a' mint a' környülállás kívánja; — 's meg-is vagyok áról győződve, hogy hajótörést nem fog szenvedni, soha, mivel' — tengeren utazni nem lejénd szerentséje.

Az első rollét játszodják a' tettetésben az udvari bolondok, vagy komák, kik a' természettől víg elmével lévén felruházatva, a' dolognak mindég nevettséges oldalát kutatják-fel. Mikor más sír, ők, katzagnak, 's ebből haszon háromol reájok, hogy gond nélkül élhetnek, mely nem utolsó mesterség a' mai világban. Szükség, nyomorúság, munka, robotáskodás, esméretlen előttök. Míg egy tudós éjjelnappal a' moj-ette grapsákkal vesződik, tsak azért, hogy nevét a' feledés' éjjéből kiragadja; addig egy Udvari bolond félre-tsapva tsörgő sipkáját, használja a' jelenvalót, életphilosophiát tanít, 's a' jövendőrőlvaló aggodást a' tudós bohókora bízza. Míg a' robotás munka terhe alatt izzad a' földműves, 's alig élhet: az

udvari bolond kedvére lépdél a' tsillogó szála' padlatján, 's komlós' tzipón hízik. Eleven példa a' tettetés' hasznos-vóltára

Újra felszaladt az Előfüggő, 's viszont fő-rangu actorok jelennek-meg a' tettetés' játékszinén, 's ezek, — a' hízelkedők. Ezek oly' mozgó barometrumok, kik pártfogójok' launéje szerént változnak. Minden mozdulatjuk, minden tettjek sőt még leheletjek által is igyekeznek bizonyítgatni milly' alázatos mély tisztel-et, milly' forró hæv szeretettel imádják, bálványozzák azokat, kiknek kegyébe vágnak bésimólni. Az a' matskai meghunnyászkodás, erőltetett nyájas hajlongás, mely a' hízelkedő' minden tagjain kitettző, leírhatatlan. Ha komor, rosz kedvű vagy, a' hízelkedő' kész az öröngésig sírni-ríni, 's még téged hoz tűnődésbe, miként tsilapítsd-le Jérémiási siralmaid. Ha vig vagy, ő az öröm' legfelsőbb regioiban szállong, 's tsapongó humora, elmés tréfái Democritussá kívánnak téged metamorphozizálni. Sétálni méssz véle? nem győzi bámólni lépteidet, 's bár otrombább vagy egy vad tuloknál, 's minden mozdulataid nevetlen durvaságotat árulják-el, ő, kész mégis a' tsillagokon felül emelni dítséretével, oly' ügyesség, oly' nemes rártartóság nints senkibe mint benned. Alig rukkoltál a' közepes gazdák' sorába, már eget-földet hív bizonyságul, hogy a' híres dúš Croesus hozzád-képpest tsak nyomorult usorás, milly' szép, milly' dël-tzeg lovaid, mennyi takarmányod, milly' halom kintseid vagynak! Valami hitvány verset iminnen-amonnan egybe tóldoztál, óh! dísze vagy a' honni literatoroknak! mennyi tsín, milly' fenenség, mennyi báj lengi keresztül dalaidat, méh-raj szállt ajkaidra tsetsemős korodba, Apolló maga adta kezedbe arany lantját, hogy hangosan pengesd. Ezek, 's

hasonló dítséreték ömlengenek; hízelkedő kritikusod' szájából. 'S mindezen magasztaló beszédek, mellyekhez hasonlókat még a' Frantzia Akadémia sem tud készíteni, tsak addig gözölgik feléd a' tömjén-felleget, míg közel van hozzád, de fordúlj-el tsak tőlle, 's a' leghangosabb dítséret legmotskosabb pasquillussá válik ellened szájában. Véleményem szerént sohol sints a' hízelkedő' karaktere oly' eleven vonásokkal kinyomva, mint Csonkai Vitéznek ezen versében:

Vigyázz, ha a' hízelkedő
Előtted áll, oly' tükör ő,
Kit mindég készen találsz;
Szinén lefestve láthatod
Saját rósás ábrázatod',
De tsak míg előtte álsz!
(végezte következik)

Necrologia

Fortes creantur Fortibus: Midőn a' Mérték a' Nyár és Tél között ingott, — 's a' honnan Kar-énekek köszöntötték a' Zöldellés közzé mosoljgó Napot, halványuló levelek szállingóztak-alá; az enyészet halmairól hívesebb szellő indult az Élet Fája' virágai közzé, — 's Hazánkknak 's a' Földnek egy Disze hervadt-el! —

M. Gy. Monostori Gróf Kemény Miklós, Hazájának egy igaz lelkű Fia; a' ki (b. e. Édes Attya Gr. Kemény Sámuel Statuum Praesidens, és Nagy Battytya Gr. Teleki Sámuel Fő-Cancellarius Ó Excjok' példái által taníttatván-meg, hogy a' Hazához és annak Attyáhozvaló hívség azon egy) Fejedelméhez-is hóltig tántoríthatatlanul hív vólt, — és a' kinek hóltsóje felett a' Természet 's Szerentse egybe-esküdtek vólt valamí rendkívül való nagy nak eléhozására, midőn (ha szintén ez megszegte is hitét) az Ország várná, a' Végzéseket betelleyesedését, — 'S Ns. Aranyos-Székből, melybe 25 esztendős

koraba Fő-Tisztnek lépett, az Élet' a-rany-ideje' reggeli sugáiraival, egy tágasabb Pályára indult; és Ns. Marosszék, szabadon választott Fő Királybírája eleibe terjesztené karjait; mint egy Mátkájához közeledő Völegénynek sebesebben verő szíve lángjait, az Eg fogadta-el — 's az egy Század' ostroma ellen alkotott bajnoki Kemény 38 esztendő-s-korában a' koporsóba terült; elfelejthetetlen bánatjára; egy Gyermektől-se vigasztalt Özvegyének, 8 Gyermekei Temetőjén egy élővel maradt Edes Anyának, Keserves anya-Társának a' Hazának, Atyafiainak és Barátnak.—Sárgaságban holt-meg, azzal a' szép lélekkel lépve által, mellyel a' Földön élt. —

Hév Eg-Táj Óriási Termése, köszikla a' hullámok, Nap a' zivatarok között— a' hatalmas erők, mint a' megszelídült oroszánnyok, úgy aludtak lábainál—nagy tüze, kirontás nélkül, tsendesen süttötki Artzáin — egy magával bíró Vulkán, melynek kőszirtos oldalán a' gyenge virág bátorságban nyílik — méltósága a' legkissebbhez is hozzá hajló, szelíd, kedves nyájassággal elegyült—'s a' mi ritka, nagyságát mintha megosztotta volna, a' vele lévők nagyobb-nak érezték magokat jelenlétében. — Elméjének mélységgelvaló sebessége, itélettelvaló emlékezése, sok vélekedéseket felfogva, (mint a' Chaosból lett Világosság) egyszerre tisztába hozta; 's meggyőző és kifáraszthatatlan ékesen szóllása tsak újuló feltalálásaival szakasztva-meg, úgy foljt mint a' gazdag Kristály-Forrás ömlik a' Napra-ki. —

A' ritka talentumu Fő oly' szívvel párosúlva, mellyet tsak a' mindenek böl-dogsága tudott volna betölteni, a' határtalan jó Féltől úgy meg vólt bájolva hogy számvetésében a' Véghetetlenl téve bé, egyedül az Ént hagyta-ki, mellyet a' földi számvető egyedül téve bé, minden-egyebet kihágy. —

Mint nem idevaló virág, mag nélkül hullott-el.—Egyedül maradt Test-vérében, kinek feddhetetlen élete, tsendes tiszta lelke, az emberbe az Isten Képét megbetsüllő, 's anyagi szelídséggel kíméllő, és az Okosság' Kormányja alatt lévő jó szíve; keményen álló karaktere; a' Szülőiről mind-a'-két Ágon örökségül vett ésszel és elmével sokat ígérnek. — Reményli a' Haza, hogy abból, a' mit Néhai kedves emlékezetű Bátyjában elvesztett vissza nyer—minden Jók buzgón kívánva néki hosszú életet 's ára feljűnnen Áldást mind végig!

J e l e n t é s

Még ma is vannak olyanok, kik azt tudakozzák, — elindult-é a' Társalkodó vagy nem; mások azt, ha jut-é még belől eleitől-fogva. Az utólsóknak azt lehet felelnünk, hogy az 1-ső számtól-fogva megkapja kiki, mivel' elég van: ebből, az első kérdést-tevők is által-láthattják a' feleletet. Híradót pedig már tsak 8 ember kaphat, és, ez elfogyván, az utóbb kívánók, tsak attól-fogva kaphatják, a' mely szám következik.

N. B. Ha van eset, hogy valakihez több Társalkodó ment kelletinél; ne sajnálja vissza küldeni.

A' Nemz. Társalkodó' fizető-Olvasóinak Név-La i s t r o m a' folytatása.

M. Özvegy Pataky Sámuelné Kološvár
T. Kis István Pap — — Beretztelke
T. Csorjai Ferentz Profess. Sz. Udvarhely
T. Társaság, a' Réf. Colleg. Sz. Udvarhely
T. Boér János Senator — Abrudbánya
M. Türi Mikl. Bányaszék' Elölülője dtto.

o—o

25-dik lap, 6-dik tsumó vers, 2-dik sor,
báj ö v e t s z ó e l ő t t l e g y e n : k ü p r i s z i .
25-dik lap, 17-dik sor, felülről, v á r o s
o l v a s d . v á s á r o s .